

Dosarul nr.3ra-654/22
2-19175771-01-3ra-28062022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud.: V. Ciumac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Minciuna, V. Negru, E. Palanciuc)

Î N C H E I E R E

12 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Serghei Dragan împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actelor administrative,

împotriva deciziei din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova și a fost menținută hotărârea din 08 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă :

La 23 octombrie 2019, Serghei Dragan a depus la Judecătoria Comrat, sediul Central cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la recunoașterea ilegalității refuzului de achitare a compensației pentru anul 2019, în sumă de 114 602 lei, stabilită dar neachitată în legătură cu decesul beneficiarului Ulian Dragan și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i achita lui Serghei Dragan compensația pentru anul 2019 în sumă de 114602 lei, stabilită dar neachitată în legătură cu decesul beneficiarului Ulian Afanasi Dragan.

În motivarea acțiunii a indicat că tatăl său, Ulian Afanasi Dragan, în cadrul îndeplinirii serviciului militar în termen în rândurile Armatei Sovietice, a participat la lichidarea efectelor, produse de avaria de la OI „Maiak” pe teritoriul regiunii Celeabinsk, Federația Rusă, în cadrul efectuării acțiunilor de protecție și reabilitare a teritoriilor poluate radioactiv.

A menționat că în sensul Legii privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, tatăl său era asimilat cu participanții la lichidarea efectelor produse de avariile de la CAE Cernobîl, iar la 6 octombrie 2017, acesta a fost luat la evidență de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ceadâr-Lunga, ca persoană ce a suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl.

A mai invocat că în vederea executării prevederilor Hotărârii Guvernului nr.374/1999, în privința lui Ulian Dragan a fost stabilită o compensație în mărime de 458 408 lei, care urma a fi plătită în patru rate, adică câte 25 %, sau 114 602 anual.

În anii 2017 și 2018, Ulian Dragan a primit de la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ceadâr-Lunga o parte din compensația cuvenită, adică în total 50 % din suma cuvenită.

A mai menționat că la 06 ianuarie 2019, Ulian Dragan a decedat și ca moștenitor unic a averii acestuia, de către notar i-a fost eliberat certificat de moștenitor legal asupra întregii averi a defunctului.

Astfel, Serghei Dragan s-a adresat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Ceadâr-Lunga cu cerere privind plata compensației unice neplătite, ce i se cuvenea lui Ulian Dragan pentru anul 2019, în mărime de 114 602 lei, însă, prin răspunsurile primite, reclamantul a fost informat despre refuzul în plata sumei compensației menționate.

Nefiind de acord cu acțiunile Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ceadâr-Lunga, Serghei Dragan s-a adresat cu cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale, dar, prin decizia din 19 septembrie 2019, cererea prealabilă a fost respinsă, din motiv că reclamantul nu a depus cerere, la care să anexeze documentele necesare, pentru obținerea în anul 2019 a restanței compensației neplătite.

Reclamantul a invocat că deciziile de refuz sunt ilegale, reiterând că, Ulian Dragan nu a putut depune cerere de achitare a părții din compensație, dat fiind faptul că era bolnav și a decedat la 6 ianuarie 2019.

A mai menționat că compensația unică în sumă de 458 408 lei, a fost calculată și aprobată în baza cererii beneficiarului Ulian Dragan încă în anul 2017, astfel că, adresarea personală a acestuia cu cerere către Casa Teritorială de Asigurări Sociale cu privire la achitarea părții din compensație, stabilite anterior, nu era necesară.

A afirmat, că nici un act administrativ ce stabilește dreptul și condițiile de obținere a compensației unice, nu stipulează că în legătură cu decesul beneficiarului o parte a compensației neplătite, dar calculate, nu se plătește moștenitorilor lui. Mai mult, conform art.9 alin.(1) al Legii privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobil, compensația stabilită și neplătită în legătură cu decesul beneficiarului se plătește soțului supraviețuitor, copiilor sau părinților acestuia, pentru anul respectiv.

Prin urmare, consideră că dreptul de a obține partea din compensația neplătită lui Ulian Dragan pentru anul 2019, i-a fost încălcat prin activitatea administrativă a Casei Naționale de Asigurări Sociale, iar în vederea apărării drepturilor sale, a formulat prezenta acțiune.

Prin încheierea din 25 octombrie 2019 a Judecătoriei Comrat, sediul Central, cauza de contencios administrativ la acțiunea depusă de Serghei Dragan a fost strămutată la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, conform competenței (f.d.20).

Prin hotărârea din 08 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, a fost admisă acțiunea depusă de Serghei Dragan. S-a recunoscut ca ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de achitare lui Serghei Dragan a compensației pentru anul 2019 în sumă de 114 602 lei stabilită, dar neachitată în legătură cu decesul beneficiarului Ulian Afanasi Dragan. S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul

administrativ individual prin care să efectueze achitarea în beneficiul lui Serghei Dragan a compensației pentru anul 2019 în sumă de 114 602 lei stabilită, dar neachitată în legătură cu decesul beneficiarului Ulian Afanasi Dragan (f.d.88, 95-99).

La 27 iulie 2021, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 21 ianuarie 2022 a fost prezentată motivarea apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii din 08 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, cu emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii integral (f.d.94, 107-109).

Prin decizia din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 08 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani (f.d.123, 124-133).

Instanța de apel a apreciat soluția primei instanțe ca fiind una legală și întemeiată, iar argumentele expuse în cererea de apel au un caracter declarativ.

Fiind investite cu judecarea cauzei, prima instanță și instanța de apel au stabilit că Ulian Dragan se încadrează în categoria de persoane stabilită la art.22 al Legii nr.909/1992, considerent din care, acesta are dreptul la protecția socială prevăzută de legea indicată, inclusiv la compensația unică prevăzută de art.9, acest drept fiind confirmat și prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ceadâr-Lunga nr.39590.

Instanța de apel a respins argumentele Casei Naționale de Asigurări Sociale care a susținut că temei pentru acordarea compensației unice pentru pierderea capacității de muncă pentru anul 2019 nu există, deoarece în anul 2019 nu a fost depusă cerere din partea persoanei îndreptățite - Ulian Dragan, cât și din partea reprezentantului prin procură a acestuia în persoana reclamantului Serghei Dragan, notând în acest context că, o persoană care a obținut o creanță împotriva statului în urma unei proceduri judiciare nu este obligată să angajeze ulterior o procedură separată pentru a obține executarea forțată (Bourdov împotriva Rusiei (nr. 2), pct. 68; Sharxhi și alții împotriva Albaniei, pct. 93). Le revine autorităților statului (Iavorivskaia împotriva Rusiei, pct. 25) obligația de a garanta executarea propriului act administrativ.

În această ordine de idei, instanțele ierarhic inferioare au apreciat ca fiind ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de achitare lui Serghei Dragan a compensației pentru anul 2019 în sumă de 114 602 lei stabilită, dar neachitată în legătură cu decesul beneficiarului – Ulian Dragan, punctând în acest sens că, compensația unică se stabilește pentru o singură dată, însă se plătește pe parcursul a 4 ani în rate a câte 25 la sută anual, aceasta nu poate fi modificată sau achitată parțial. Or, verificarea întrunirii de către Ulian Dragan a criteriilor legale pentru acordarea compensației s-a realizat în anul 2017, odată cu emiterea deciziei nr.39590.

La 26 aprilie 2022, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, iar la 16 mai 2022, prin intermediul poștei electronice, a prezentat motivarea recursului solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii (f.d.135, 142-145).

În motivarea recursului Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a aplicat eronat legislația ce reglementează litigiul, cât și o tratare arbitrară a probatoriului.

Recurenta consideră că cadrul normativ nu admite achitarea către succesori a părții din compensația unică, la caz pentru anii 2019 și 2020, pentru care nu s-a depus cerere în legătură cu decesul beneficiarului. Partea de compensație unică la care beneficiarul ar fi avut dreptul, dar de care nu a beneficiat deoarece nu a fost stabilită ca urmare a survenirii decesului, nu este transmisibilă către soțul supraviețuitor, copii sau părinților acestuia, sau către alți subiecți precum moștenitorii masei succesoriale a defunctului.

În conformitate cu art.244 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 14 aprilie 2022, în ședință publică (f.d.123, 124-133).

Actele cauzei nu atestă date cu privire la notificarea dispozitivului deciziei instanței de apel participanților al proces.

La 26 aprilie 2022, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel (f.d.135).

Din materialele cauzei rezultă că la 13 mai 2022, Casei Naționale de Asigurări Sociale i-a fost notificată, prin intermediul oficiului poștal, decizia integrală din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, fapt ce se confirmă prin avizul poștal de recepție anexat la materialele speței (f.d.138).

La 16 mai 2022, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a prezentat motivarea recursului solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei decizii noi de respingere a acțiunii (f.d.142-145).

În condițiile enunțate, recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost depus în termenul legal prevăzut la art.245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ.

La 28 iunie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa lui Serghei Dragan copia recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, notificată ultimului la 07 iulie 2022 (f.d.149).

Materialele cauzei atestă că până la data examinării admisibilității recursului, Serghei Dragan nu a făcut uz de dreptul procedural respectiv și nu a depus referința la recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Examinând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art.246 alin.(1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin.(2) din art.246 din

Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art.245 alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct.85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct.45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut

cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141,§39).

La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Iurie Bejenaru

Aliona Miron